

novičke

september 2001

Izobraževanje odraslih v Sloveniji – izvajalci in programi 2001/2002 * Svetovalna središča * Memorandum o vseživljenjskem učenju * E-javna razprava o Memorandumu	3-12	DOMAČE NOVIČKE
Jezikovni študijski krožki	13-15	EVROPSKO LETO JEZIKOV
Študijski obisk na Irskem	16-18	S POTI
Središče za spodbujanje učenja praznuje že šesto obletnico delovanja * Usposabljanje mentorjev za študij na daljavo * Šola čustvene inteligence * Študijski krožek Svibno	19-30	KOTIČEK JE VAŠ
Vabilo na delavnico	31	PONUJAMO/PONUJAJO VAM
CD-ROM za samostojno učenje Worda 2000	32-33	NOVI UČNI PRIPOMOČKI
Izobraževanje odraslih in spreminjajoča se narava dela * Petkova izobraževalna srečanja * Festival za tretje življenjsko obdobje * Šola čustvene inteligence	34-36	OBVESTILA
		NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novice v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novice s knjižnega trga;
- novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.

Prejemnikom Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.

Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in Nevenka Kocijančič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom: Solos d.o.o.

Tisk: Tiskarna Štok

Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: www.acs.si, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs.si/novicke

ISSN 1408-6484. Naklada 2.850 izvodov

DOMAČE NOVIČKE

Pregled le na spletnih straneh **Izobraževanje odraslih v Sloveniji – izvajalci in programi 2001/2002**

Tudi to šolsko leto so številni izvajalci na široko odprli svoja vrata in ponudili odraslim različne možnosti učenja in izobraževanja. Mnogo podatkov o teh možnostih smo zbrali tudi mi in vam jih predstavljamo v pregledu **Izobraževanje odraslih v Sloveniji – izvajalci in programi 2001/2002**. Katalog smo želeli pripraviti v treh oblikah: tiskani, na CD-ROMu in internetni, in s tem omogočiti iskanje čim večjemu številu ljudi, vendar smo se zaradi pomanjkanja denarja morali odločiti za temeljit varčevalni ukrep. Pregled smo izdali le v oblikovno prenovljeni internetni različici. Na voljo je na spletnem naslovu: www.acs.si/pregled.

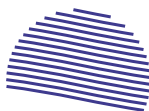
Način iskanja informacij v internetnem pregledu je ostal nespremenjen. Za lažje iskanje smo vam pripravili podrobna navodila. Iskanje je možno po dveh kriterijih, in sicer: iskanje podatkov o izvajalcu ter iskanje podatkov o programu izobraževanja. Poizvedbe o izvajalcu so možne po nazivu izvajalca, kraju sedeža izvajalca in regiji. Poizvedbe o programu izobraževanja pa so možne po imenu programa, poklicu, ki ga posameznik pridobi po uspešno zaključenem programu, kraju izvajanja programa in regiji, opisu programa (ključne besede), vsebinskem področju, javni veljavnosti programa ter po programu za pridobitev formalne izobrazbe. Rezultati poizvedbe omogočajo pregled osnovnih podatkov iskanega izvajalca, kot so: naziv, naslov, številka telefona in telefaksa, spletni in elektronski naslov, vodilna oseba in oseba za stike. Sledijo njegovi izobraževalni programi, kjer lahko najdete podatke o nazivu programa, poklicu, javni veljavnosti programa ter strokovnem svetu, ki je program potrdil, vrsti programa izobraževanja, vsebinskem področju, trajanju programa ter kraju izvajanja programa, potrebnih pogojih za vpis v program, kratek opis vsebine programa ter ime in priimek osebe za stike in njeno telefonsko številko.

Poleg podatkov o izvajalcih in njihovih programih so na voljo tudi informacije o možnostih za samostojno učenje v središčih za samostojno učenje, o borzah znanja ter nekaj spletnih naslovov o dodatni slovenski ponudbi izobraževanja odraslih.

V pregledu lahko najdete osnovne informacije o 263* izvajalcih. Pri zbiranju podatkov smo v letošnjem letu uporabili novost - možno je bilo elektronsko izpolnjevanje obrazcev po internetu. Vsi tisti, ki niso imeli dostopa do svetovnega spleta, so lahko podatke posredovali na izpolnjenih vprašalnikih po pošti. Izkazalo se je, da so bili izvajalci zadovoljni z internetnim vnosom podatkov, saj se jih je odzvalo kar 121. Izobraževalne ustanove so nam posredovale podatke o 4.332* izobraževalnih programih. Ponudba programov je tudi to leto izredno raznolika, saj lahko izbirate med programi, ki omogočajo pridobitev višje stopnje izobrazbe, ali med programi usposabljanja, izpopolnjevanja ter specializacije za potrebe dela. Izbirate lahko tudi med programi izpopolnjevanja po zakonskih predpisih, programi za opravljanje poslovodskih, mojstrskih in delovodskih izpitov, maturitetnimi in poklicnimi tečaji ter programi splošnega neformalnega izobraževanja. Ponudba slednjih je ponovno najštevilnejša. Izbirate lahko med programi s področja tujih jezikov, računalništva, programi umetnosti in kulture, ročnih del, osebnostne rasti, vzgoje in izobraževanja, zaposlovanja in podjetništva, komunikacije in drugimi. Podrobnejšo statistično analizo podatkov o letošnji izobraževalni ponudbi, zajeti v pregledu, bomo predstavili v eni izmed naslednjih številčk Novičk.

Prepričani smo, da je ponudba izobraževanja in učenja za odrasle tudi v tem šolskem letu izredno bogata in da boste našli odgovor na vaše specifične izobraževalne in učne potrebe. Na koncu bi se želeli zahvaliti vsem izvajalcem, ki ste se odzvali našemu povabilu in posredovali podatke.

Erika Brenk, ACS

Novo v izobraževanju odraslih Svetovalna središča

Projekt Informativno-svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih (ISIO) v septembru in oktobru zaključuje eno od razvojnih faz z odprtjem petih t.i. svetovalnih središč: na Ljudski univerzi Koper (11. septembra), na ČPI – ljudski univerzi Žalec (18. septembra), v Andragoškem zavodu Maribor - Ljudski univerzi (4. oktobra), na Ljudski univerzi Murska Sobota (9. oktobra) in v Razvojno izobraževalnem centru Novo mesto (15. oktobra).

* Končno število izvajalcev in izobraževalnih programov bo objavljeno v analizi pregleda, ki bo izšla v eni izmed naslednjih številčk Novičk.

Svetovalno središče je prostor, kjer odraslim v izobraževanju ponujajo osebno informiranje in svetovanje, informiranje in svetovanje po telefonu ali pisno, po internetu ali elektronski pošti, svetovalci pa obiskujejo tudi različne kraje v okolju svetovalnega središča. Poleg tega svetovalna središča v lokalnem okolju povezujejo v svetovalno mrežo tudi druge ustanove, da bi skupaj zagotovili bolj kakovostno, celostno in raznoliko svetovalno ponudbo.

Informiranje in svetovanje je brezplačno. Namenjeno je vsem odraslim v lokalnem okolju, pri čemer je v posameznih okoljih posebna pozornost namenjena tistim ciljnim skupinam, ki imajo težji dostop do izobraževanja, potrebujejo več spodbud za vključitev v izobraževanje in različne oblike pomoči, da v izobraževanju vztrajajo do uspešnega zaključka.

Tako svetovalna središča ponujajo **informacije o:**

- možnostih izobraževanja za poklic, strokovnega izpopolnjevanja ali za prosti čas,
- vpisnih pogojih v različne programe, o možnostih prehajanja med programi,
- trajanju izobraževanja,
- načinih preverjanja znanja,
- učni pomoči,
- možnostih za nadaljnje izobraževanje,

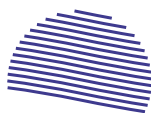
in **nasvete pri:**

- odločanju za izbiro primernega izobraževanja,
- premagovanju učnih in drugih težav, povezanih z izobraževanjem,
- načrtovanju in spremljanju izobraževanja.

Projekt Andragoškega centra Slovenije se je razvil ob podpori Ministrstva za šolstvo, znanost in šport, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, mednarodnega projekta EBIS-Pakt stabilnosti za Jugovzhodno Evropo, in programa Leonardo da Vinci II – Mobility, v okviru katerega je bil sofinanciran tudi enotedenski študijski obisk strokovnih delavcev iz petih ljudskih univerz, ki so nosilke razvoja svetovalnih središč v svojem lokalnem okolju, na Irskem, kjer smo se seznanili z razvijanjem in izvajanjem svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih.

Načrtujemo, da bomo izkušnje pri vzpostavitvi svetovalnih središč - v povezavi z njimi pa tudi lokalne svetovalne mreže - v prihodnjih letih prenesli tudi v države Jugovzhodne Evrope, ki sodelujejo v projektu Izobraževanje odraslih v Jugovzhodni Evropi - EBIS. Prvi pogovori so že stekli s predstavniki Romunije in Jugoslavije.

mag. Tanja Vilič Klenovšek, ACS

Regionalni posveti

Memorandum o vseživljenjskem učenju

Predsedniki petnajstih držav Evropske unije so 23. in 24. marca 2000 v Lizboni sprejeli strateški sklep, ki pravi, da se bo Evropa razvila v na znanju temelječo ekonomijo in bo zagotavljala boljše zaposlitvene možnosti ter socialno povezanost. Tako je Evropska komisija pripravila **Memorandum o vseživljenjskem učenju**, saj bo Evropa ta cilj lahko dosegla le z **udejanjanjem vseživljenjskega učenja za vse**. Dejavnosti in področja vseživljenjskega učenja so povzeta v **šestih ključnih sporočilih**.

Slovenija je bila kot kandidatka za članstvo v Evropski uniji dolžna izpeljati široko **razpravo** o memorandumskih sporočilih; zavezana je bila, da pripravi **akcijski načrt** z namenom, da vnese ključna sporočila memoranduma v prakso in da vključi elemente vseživljenjskega učenja v svoj vzgojnoizobraževalni sistem. Memorandum poudarja dve dimenziji : **časovno**, ki pomeni obravnavanje izobraževanja in učenja otrok, mladine in odraslih, ter **vsebinsko**, kar pomeni enakovredno obravnavanje formalnega, neformalnega in priložnostnega izobraževanja in učenja. Obe dimenziji prinašata velike spremembe pri učenju posameznika in delovanju izobraževalnih sistemov, ustanov ter drugih sistemov.

Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, ki je bilo zadolženo, da pripravi akcijski načrt, je organizacijo razprav zaupalo **Andragoškemu društvu Slovenije (ADS)**. Program regionalnih posvetov je pripravila predsednica društva, **Melita Cimerman**, ki je bila odgovorna tudi za potek posvetov; organizacijo in koordinacijo posvetov je prevzela **Ana-Marija Pušnik**, tajnica ADS. Pri organizaciji posvetov so sodelovali tudi **člani podružnic ADS** in zaposleni v ljudskih univerzah oz. drugih izobraževalnih institucijah, kjer je posvet potekal. **Regionalne posvete o vseživljenjskem učenju** so organizirali v šestih krajih po Sloveniji. V vsakem od teh krajev je tekla razprava o enem ključnem sporočilu.

Prva razprava, moderatorka je bila **Natalija Žalec** iz Andragoškega centra Slovenije, je bila v **Murski Soboti**. Izvedla jo je Pomurska podružnica ADS na Ljudski univerzi Murska Sobota. Predstavljeno je bilo tretje ključno sporočilo - **Inovacije v poučevanju in učenju**. Cilj tega sporočila je razviti učinkovite metode učenja in poučevanja ter vsebine za nenehno učenje vse življenja in širom življenja (lifelong in lifewide).

Sledil je posvet, ki ga je v **Ljubljani** organizirala podružnica ADS Ljubljana. Razpravo o prvem ključnem sporočilu - **Nove temeljne spretnosti za vse** - je vodil moderator **Vladimir Tkalec**, direktor Centra za poklicno izobraževanje. Cilj tega sporočila je zagotoviti splošen in nene-

hen dostop do učenja za pridobitev ali obnavljanje spretnosti, ki so potrebne za nenehno sodelovanje v družbi znanja.

Drugo ključno sporočilo - **Večja vlaganja v človeške vire** - je v **Mariboru** predstavil moderator **Peter Beltram** iz Andragoškega centra Slovenije. Posvet je organiziral Andragoški zavod Maribor - Ljudska univerza skupaj s podružnico ADS Maribor. Cilj sporočila: vidno dvigniti raven vlaganj v človeške vire zato, da bi dali prioriteto za Evropo najpomembnejši prednosti - njenim ljudem.

V **Kopru** je razpravo vodila **Alenka Grželj**, direktorica Ljudske univerze Koper, ki je poskrbela za organizacijo posveta. Razpravljali so o petem ključnem sporočilu Memoranduma - **Premislek o usmerjanju in svetovanju**. Cilj tega sporočila je zagotoviti, da bo vsak imel enostaven dostop do kvalitetnega informiranja in svetovanja o učnih možnostih po vsej Evropi in skozi vse življenje.

Pripeljimo učenje bliže domu je šesto ključno sporočilo, o katerem so razpravljali v **Novem mestu**. Moderatorica posveta je bila **Vesna Dular**, direktorica Razvojno informacijskega centra Novo mesto, organizator pa **Šolski center Novo mesto**. Cilj sporočila je zagotoviti možnosti za vseživljenjsko učenje čim bliže učencu, v njihovih lastnih okoljih in s podporo informacijsko-komunikacijske tehnologije, kjerkoli je primerno.

Zadnji posvet, ki ga je organizacijsko izvedla **Ljudska univerza UPI Žalec**, je potekal na Ljudski univerzi v **Celju**. Moderatorica razprave o četrtem ključnem sporočilu - **Vrednotenje učenja** - je bila **Nataša Elvira Jelenc** iz Andragoškega centra Slovenije. Cilj sporočila je pomembno izboljšati poti, s katerimi razumemo in ocenjujemo udeležbo in dosežke, še posebej v neformalnem in naključnem učenju.

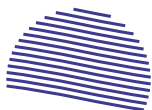
Ves čas je potekala še elektronska razprava na spletnih straneh **Andragoškega centra Slovenije** (www.acs.si/memorandum).

Po zaključku regionalnih posvetov je **Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport** pripravilo v **Ljubljani** mednarodno konferenco **Memorandum o vseživljenjskem učenju - izhodišča in napredek v Sloveniji in Evropski uniji**. Konferenca, ki ji je predsedoval mag. **Mirko Zorman**, državni sekretar MŠZŠ, so se med drugimi udeležili tudi **Peter Grootings** iz Evropske fundacije za poklicno izobraževanje, **Hans Konrad Koch** (Arbeitsstab Forum Bildung) iz Nemčije in **Anneke Westerhuis** (CINOP) iz Nizozemske.

Delavnice o ključnih sporočilih so vodili moderatorji iz Andragoškega centra Slovenije Natalija Žalec, Nataša Elvira Jelenc in Peter Beltram.

Vsem, ki so pomagali pri organizaciji posvetov in so se resnično angažirali, da bi le-ti čim bolj uspeli, se najlepše zahvaljujemo. Zavedamo se, da brez njihove pripravljenosti za sodelovanje posvetov oz. razprav ne bi mogli izpeljati.

Ana-Marija Pušnik, ADS

Poudarki iz razprav

E-javna razprava o Memorandumu

Na spletni strani Andragoškega centra Slovenije (www.acs.si/memorandum), ki je bil zadolžen za vodenje e-razprave o Memorandumu, so imeli razpravljavci med 1. junijem in 15. julijem možnost zapisovati svoja mnenja o šestih ključnih sporočilih, ki dokument sestavljajo. V skladu s priporočili Memoranduma so bile odprte tri rubrike, ki naj bi pomagale pri vodenju razmišljanj: katere **ovire** omejujejo možnosti za uveljavljanje koncepta vseživljenjskega učenja, kakšni **ukrepi** bi omogočili ali olajšali učne aktivnosti in s katerimi **primeri dobre prakse** lahko pripomoremo k načrtovanju bodočih aktivnosti.

Z odzivom na ponujeno možnost sodelovanja pri razpravi nismo bili zadovoljni. Števci so sicer pokazali, da je spletno stran v času razprave odprlo okrog 1.300 obiskovalcev, vendar je bilo zapisanih mnenj le za peščico. Delno lahko slab odziv pripišemo novemu, še ne zadosti udomačenemu mediju, večji del pa prav gotovo neosveščenosti o pomembnosti razpisane teme.

Za predstavo o okvirih, v katerih so razpravljavci razmišljali, si pogledjmo nekaj značilnih mnenj:

- Med **ovirami** je bilo večkrat poudarjeno, da so ponujeni izobraževalni programi, namenjeni odraslim, predragi in tako nedosegljivi za revnejše ljudi ter da obstajajo neenake možnosti med regijami in očitna centralizacija izobraževanja v večjih mestih. Omenjeno je bilo, da je šola kot institucija v Sloveniji premalo prilagodljiva in da ni dovolj povezovalna med ustanovami, ki ponujajo izobraževalne programe. Veliko je tudi neizkoriščenih zmogljivosti, saj so prostori, ki so bili zgrajeni, bodisi z državnim denarjem bodisi s samoprispevki, večinoma

namenjeni le otrokom in mladim v dopoldanskem času, popoldne pa so največkrat prazni. Dodatno oviro predstavlja tudi dejstvo, da se velik del javnih virov, namenjenih izobraževanju, izgubi, ali pa so porabljeni nerazumno. Država namreč pri svojih investicijah ne preverja pričakovanih učinkov oz. tega, kako so bili uresničeni napovedani cilji projektov, v katere je investirala. Prav tako imajo učitelji, še posebej v formalnem izobraževanju, znotraj kurikulumoma premalo avtonomije, kar dodatno duši inovativnost v poučevanju. Poznavanje novih metod učenja in poučevanja je na nizki ravni, zato so inovacije redkejše, kot bi lahko bile. S tem je povezano tudi dejstvo, da izobraževanja še vedno ne doživljamo kot vseživljenjskega procesa; nekatere vsebine dobijo svoje mesto že v šolskih kurikulumih, čeprav bi lahko prišle na vrsto kasneje v življenju.

- Med **ukrepi** ali aktivnostmi, ki naj bi jih sprejeli oz. se zanje odločili, če hočemo uveljaviti koncept vseživljenjskega učenja, so sodelujoči v razpravah med drugim poudarili nujnost opredelitve vizije nadaljnjega razvoja na ravni države; država je odgovorna za vzpostavitev izobraževanju prijaznega okolja; igrati bi morala ključno vlogo pri promociji tako izobraževanja kot tudi vrednot, povezanih z znanjem; zagotoviti bi morala davčne olajšave za podjetja in posameznike, ki se izobražujejo in usposablajo; sestavila bi lahko ekspertne skupine, ki bi pripravile več raznovrstnih splošno uporabnih gradiv za kombiniranje samostojnega in vodenega učenja ipd. Koristna bi bila uvedba individualnih izobraževalnih računov, na katere bi, poleg delodajalcev in posameznikov samih, tudi država polagala denar.

Udeleženci izobraževanj bi morali imeti več možnosti pri izbiri predmetov in sestavi interdisciplinarnih učnih programov, za kar pa bi potrebovali tudi drugače zastavljeno izobraževanje izobraževalcev. Omogočiti bi morali tudi večjo prehodnost med izobraževalnimi programi, s čimer bi zagotovili boljšo dostopnost do izobraževanja. Raziskati bi morali izobraževalne potrebe in jih uskladiti z lokalnimi možnostmi in viri za izobraževanje. Pri tem bi morale dobiti neformalno učenje ustrežnejše mesto. V ta namen bi bilo potrebno v lokalnih okoljih oblikovati informacijsko mrežo, v katero bi bili poleg socialnih partnerjev vključeni tudi gospodarski subjekti.

Odpravljati bi morali zadržanosti in nezaupanje starejših do novih tehnologij, tudi s pomočjo medijev. Pri tem bi lahko mnogo bolj izkoristili izkušnje in znanja mlajših upokojenцев, ki bi jih le-ti lahko posredovali mlajšim. Pomembno vlogo bi morale igrati šole - še posebno v manjših krajih, ki bi morale postati centri vseživljenjskega učenja.

- Sodelujoči so navedli tudi veliko **primerov dobre prakse**, ki dokazujejo, da se na področju vseživljenjskega učenja že marsikaj dogaja. Omenjena so bila, npr., središča za samostojno učenje in šole, ki odpirajo vrata nešolarjem. Velikokrat je bila pohvaljena zasnova

univerze za tretje življenjsko obdobje. Zanimiv primer je Telehiša v Prekmurju, ki promovira vseživljenjsko učenje s stališča ljudi, ki živijo v lokalni skupnosti. Na državni ravni je bila pozitivno ocenjena aktivna politika zaposlovanja, ki zmanjšuje obseg pasivnih ukrepov na račun aktivnih. Mednje lahko uvrstimo tudi predvideno vpeljevanje individualnih izobraževalnih računov in prenos licence za standard Vlagatelji v ljudi.

Na področju uporabe novih prijemov pri izobraževanju je bila omenjena priprava interaktivnega učbenika za dopisno metodo poučevanja, ki ga pripravlja CDI Univerzum, študij na daljavo na Visoki poslovni šoli, ki ga izvaja Ekonomska fakulteta v Ljubljani, in organizirano samostojno učenje s pripravljenim gradivom in organiziranim mentorstvom v središčih za samostojno učenje, ki jih je v Sloveniji vse več. Zelo dobrodošlo novost predstavlja mreža lokalnih svetovalcev za izobraževanje odraslih, ki so jo razvili v Andragoškem centru Slovenije, finančno pa jo omogoča Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Med novejše prijeme lahko uvrstimo tudi študijske krožke in borzo znanja, ki so ju prav tako razvili v Andragoškem centru. Koristna je tudi pomladna šola mladih andragogov v organizaciji Filozofske fakultete.

Pozitivno vlogo igrajo regijske razvojne agencije - primerna središča pri usklajevanju razvojnih projektov načrtovanja razvoja kadrov in razvoja človeških virov in pri prenašanju nacionalnih strategij na operativni nivo.

Poleg izražanja mnenj o ponujenih šestih ključnih sporočilih so bili sodelujoči v razpravi tudi pozvani, naj predstavijo svoje poglede na okvir, vsebino in domet Memoranduma v celoti, na v njem opisane definicije in na njegovo naravnost samo. Memorandum definira vseživljenjsko učenje kot "vseobsegajočo, trajno učno aktivnost za izboljševanje znanja, spretnosti in veščin, ki so potrebne za aktivno državljanstvo, socialno povezanost in zaposljivost" in pravi, da "obstajata dva enako pomembna cilja vseživljenjskega učenja: pospeševanje aktivnega državljanstva in zaposljivost." Vse troje: državljanstvo, socialna povezanost in zaposljivost pa so namenjeni "polnemu razvoju vsakega posameznika v vseh obdobjih njegovega življenja." Omenimo nekaj zanimivih mnenj:

- V samem besedilu Memoranduma in razpravah o njem manjka napeljava h kritičnemu razmišljanju: večina programov je usmerjenih v zaposlovanje, šola je preveč podrejena zaposlovanju, aktiven državljan pa je predvsem tisti, ki zna avtonomno razmišljati. Premalo je navajanja na samostojnost in avtonomno učenje, vzgoji za sprejemanje različnosti. Ni dovolj, če bomo razvijali le ozko opredeljene spretnosti, npr. podjetništvo, potrebujemo tudi načrtno razvijanje moralnega presojanja in kritičnega razmišljanja. Uči naj se tudi naslednjih spretnosti: kako spoznavati sebe, kako opazovati sebe v prostoru in času, kako vedno

znova vzpostavljati ravnotežje med seboj in drugimi ljudmi, kako obvladovati svoja čustva. Skratka, večji poudarek bi moral biti dan razvoju človeka kot bitja in ne le kot vira.

- Izobraževanje ne pripomore le k zviševanju zaposljivosti in uspešnosti v tokovih tekmovalnosti, ki jih poudarjajo ekonomske spremembe, marveč tudi v povezovanju ljudi. Izobraževanje je način, s katerim delujemo proti socialni izločenosti.
- Izobraževanje naj poleg zviševanja zaposljivosti in aktivnega delovanja v vlogi državljanov načrtuje tudi druge človekove vloge in dejavnosti, ki prispevajo h kakovosti bivanja, k zadovoljstvu z življenjem.
- Izobraževati je potrebno izobraževalce in starše (tiste torej, ki ustvarjajo vzgojne izkušnje), da bodo uporabljali takšne metode vzgoje in izobraževanja, ki ne bodo odvrčale od vseživljenjskega učenja, ampak navduševale za nenehno učenje.
- Država je odgovorna za osebno rast svojih državljanov, medtem ko naj bi bili za znanja in poklicne spretnosti odgovorni delodajalci in vedno bolj tudi posamezniki sami.
- Na informacijsko komunikacijsko tehnologijo lahko gledamo iz dveh zornih kotov: kot na vir neslutnih možnosti pri izobraževanju, posredovanju, približevanju in obdelavi informacij in kot na izjemno prodorno ekonomsko vejo, ki se razvija - seveda po tržni logiki. Zaradi prve plati je skorajda nujno, da za dostopnost do novih tehnologij, vsaj v okviru javnega izobraževanja, poskrbi država; druga plat pa nenehno skrbi za to, da oprema in znanje čim hitreje zastarajo, ne da bi se pri tem vsebinske možnosti, ki jih ponujajo, razvijale z enako hitrostjo. Če država do proizvajalcev informacijsko komunikacijske tehnologije ne bo zavzela čvrstega stališča, da je posodabljanje opreme in temu umerjeno prilagajanje znanj skorajda izključno v interesu proizvajalcev samih, ki naj zato te dejavnosti tudi sami organizirajo in plačajo, se bo popolnoma nemogoče izogniti položaju, ko bo daleč največji delež javnih sredstev za izobraževanje, izven golega vzdrževanja šolskih institucij, moral biti namenjen prilagajanju v veliki meri zgolj tehničnim novostim.
- Združena Evropa si v senci ameriške konkurence išče koncept izobraževanja, s katerim bi rada pridobila na času in nadoknadila zaostanek. V čem je ameriška (in japonska) prednost, ki najbolj odločilno pospešuje njihov razvoj? Morda ima Evropa res bolj izobražene posameznike (kar je sicer vedno nekoliko samovšečna ocena), toda v ZDA znajo posamične pameti uspešno medsebojno povezati in doseči sinergijo. Dokument to prednost relativizira na tehnični vidik računalniške opreme, ne vidi pa, da je mnogo pomembnejša intelektualna tehnologija povezovanja in da so stroji le njen podaljšek.

- Naperjenost Memoranduma proti ameriško-japonski prevladi je varljiva. Poznavalci razmer v evropski informacijski ponudbi tako ali tako vedo, da v njej prevladujejo ameriške firme. V najglobljem bistvu pa Memorandum temelji na usmeritvi, kako zagotoviti dolgoročni razvoj “zahodnega sveta” z lastnim “človeškim materialom”, ob maksimalno zoženih možnostih priliva ljudi iz nerazvitega sveta. Gre dejansko za izobraževalno varianto “vojne zvezd”. Pri tem imamo dve izbiri: dokažemo lahko problematičnost takšne variante razvoja, ali pa vsi srečni poudarjamo svojo vključenost med privilegirane. Pri tem pa je zanimivo, da se ZDA na izobraževalnem področju veselo odpirajo tudi za nerazviti svet, kar jim ob nekaterih problemih prinaša dodatne vzpodbude za razvoj. Memorandum razen vprašljivega hvalisanja, kaj bo Evropa, “ko bo velika”, ne navaja realnih usmeritev za njeno umestitev v globalna razmerja.

Na podlagi mnenj, stališč, pobud in pripomb, ki so bile izražene tako v e-javni razpravi kot v vseh ostalih razpravah, je Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije izoblikovalo končno poročilo o poteku razprave (dostopno je v angleškem jeziku na spletnih straneh: www.acs.si/memorandum) in ga poslalo na sedež Komisije Evropske unije.

mag. Peter Beltram, ACS

EVROPSKO LETO JEZIKOV

Spoznanja in izkušnje

Jezikovni študijski krožki

Ali se v študijskih krožkih udeleženci lahko učinkovito naučijo tujega jezika? To vprašanje sem si kot mentorica nič kolikokrat postavila. Že več let usmerjam skupine pri učenju tujega jezika, pri širjenju obzorja in pri urjenju konverzacije. Pri tem delu sem si nabrala kar nekaj spoznanj in izkušenj.

Dejstvo, da študijski krožek ni jezikovni tečaj, ker ima bistveno drugačen pristop k delu, sem morala nič kolikokrat pojasniti novim udeležencem. Marsikateri navdušenec in znanja željni novinec je bil že ob prvem srečanju krožka hudo razočaran, ker je prišel na prvo uro neke "nove oblike učenja", ki je - po njegovem - nekaj modernega, učinkovitega, hitrega in - kar ni zanemarljivo - celo brezplačnega. To pri vedno novih, modernejših metodah učenja tujih jezikov, ki včasih kar izpodrivajo druga drugo, in seveda pri vse večjem številu jezikovnih šol, ki v večjih mestih rastejo kot gobe po dežju, ni niti tako čudno. Že po prvi uri vsak spozna, da je krožek nekaj čisto drugega, in marsikdo razočaran odide, češ to ni zame, zakaj sem le prišel?

Mentor se mora s tem enostavno sprijazniti. Ob prvem srečanju se skupina šele oblikuje, bolje - začena ustvarjati. Ostanejo tisti, ki si želijo takega dela in ki jim prav takšna oblika daje možnost za spoznavanje jezika in utrjevanje že znanega, hkrati pa vidijo v delu krožka tudi novo možnost širjenja splošne izobrazbe, izziv za samostojno delo in za delo v skupini.

V študijskih krožkih je število članov majhno - od pet do dvanajst. Vsak ima svojo vlogo, saj je delo natančno zastavljeno. Ob velikem številu "odpadnikov" je mentor oz. vodja krožka prisiljen na novo animirati člane in pridobiti nove udeležence. Treba je razobesiti nove letake, objaviti poziv v glasilu, obvestiti ustanove, šole, knjižnice, društva, prijatelje, znance, skratka - možnosti obveščanja in pridobivanja novih članov je več.

Delo v študijskem krožku je lažje, rezultati pa boljši, če udeleženci že obvladajo osnove jezika. Ne zanikam, da je možno tudi delo v študijskem krožku na začetni stopnji učenja jezika, toda delo v takšnem krožku se - po mojih izkušnjah - močno razlikuje od dela z udeleženci, ki že obvladajo osnove. Pa tudi vloga mentorja je v tem primeru povsem drugač-

na: mentor mora biti - kljub želji po samostojnosti udeležencev, kljub različnim možnostim animiranja članov in kljub različnim oblikam dela - še vedno predvsem učitelj. To pa ni namen krožka, ki se po načinu dela razlikuje od običajnega pouka in od različnih tečajev in seminarjev.

S tem pa ne zanikam pristopa k učenju jezika, osvetljevanja različnih jezikovnih problemov, pristopa k pravilom in tudi izjemam v slovnici, utrjevanju fraz, spoznavanju sodobnega jezika, lahko tudi proučevanju starejših oblik na nekem jezikovnem področju. Vsega tega se lahko udeleženci uspešno naučijo v študijskem krožku. Možnosti za nova proučevanja, za širjenje obzorja, za pogovor in za sposobnost branja literature se odprejo šele takrat, ko učenec osvoji osnove jezika, spozna različne morfološke oblike in osnove sintakse in ko ima dovolj bogat jezikovni zaklad. To pa – seveda - na začetni stopnji ni mogoče. Šele na določenem nivoju znanja so udeleženci sposobni proučevati temo, ki so si jo izbrali, slediti virom in se med seboj pogovarjati. Od tu pa so jim odprte najštevilnejše poti. Prav krožek po svoji obliki dela daje možnosti za spoznavanje kulture določene dežele, njenih pokrajin, zgodovine, družbene zgradbe, ekonomske slike, politične situacije ipd. Načinov je lahko ogromno, odvisno je le od odločitve članov in od izbranega pristopa. Tudi če ni znanje jezika v skupini enotno, lahko tisti, ki znajo več, podprejo, poučijo in pomagajo onim, ki so v znanju šibkejši, ne da bi pri tem nazadovali. Naloga mentorja je, da usmerja na poti do določenega znanja ali do zastavljenega cilja. Ob branju in pogovoru lahko člani krožka naletijo na pozabljeno poglavje slovnice, na nepravilne fraze ipd. Mentor ima v takšnih primerih odlično priložnost, da na to skupino opozori in kdaj pa kdaj popestri srečanje s skokom iz dane teme na področje jezika samega.

Študijski krožki so odlična “šola” za obnavljanje in dograjevanje že pridobljenega znanja. Morda je to znanje, ki smo si ga pridobili pred kratkim na tečaju, pa po opravljenem učenju nimamo možnosti, da bi se izpopolnjevali še naprej, ali da bi to znanje utrdili v praksi. Morda smo se učili jezika v šoli pred mnogimi leti, pa nam je žal, če bi šlo vse v pozabo. Morda bi radi kaj prebrali v tujem jeziku, ali pa se odpravljamo na potovanje, študij, službeno potovanje v tujino. To je le nekaj najpogostejših primerov, zakaj se odrasli ljudje vpišejo v študijske krožke.

Krožki so namenjeni odraslim, sprejemamo pa tudi dijake in študente. Udeležijo se jih ljudje različnih starosti, različne izobrazbe in poklicev.

Delo v krožku zahteva sodelovanje vseh članov, skupne napore, skratka - homogeno skupino. Prav tu lahko nastanejo vrzeli zaradi starostne razlike, različnih pogledov na stvari, različnega predznanja jezika, različne izobrazbe, usmerjenosti posameznih članov. Mentor mora nasprotja zgladiti in usmerjati skupino k skupnim ciljem, sicer se lahko zgodi, da zaradi “malenkosti” skupina razpade. Tega pa si ne želimo.

Druga nevarnost, ki ogroža delo v skupini in postavlja na kocko celo njen obstoj, je preveč ali premalo zahtevno delo. Pri svojem delu sem sčasoma prišla do spoznanja, da ne smem članov ob vsakem srečanju obremenjevati z referati in zahtevnejšimi nalogami. Lahko se zgodi, da član izostane prav zato, ker ni utegnil ali pa ni mogel do konca izdelati zadane naloge. Pred skupino nastane praznina. Kaj zdaj, kaj bomo delali? Takrat se mora mentor znajti - znati mora zapolniti čas z ustrezno dejavnostjo, aktivirati člane, jih spodbuditi k novemu delu. To ni vselej lahko in prav pri tem pride do pravega izraza mentorjevo delo in znanje.

Skupina je dejavna in tudi dovolj animirana, če so na vsakem srečanju aktivni vsi člani. Vsak mora najti možnost, da se izrazi, pove svoje mnenje, vtise ipd. Šele homogena skupina, skupina, v kateri so člani aktivni, željni znanja in so med seboj povezani v delu in izobraževanju, lahko deluje tudi navzven. K sodelovanju lahko povabi zunanje sodelavce, priredi razstave, kulturne večere, predstavitve dela ali kaj podobnega. In nemalokrat se zgodi, da člani ob koncu dela študijskega krožka ugotovijo: "Ko je bilo najlepše, smo morali končati s srečanji." Pa vendar - prav to daje poleta za nadaljnje delo v naslednjem letu.

Kaja Petre, mentorica študijskega krožka

S POTI

Dobrodošla izmenjava izkušenj

Študijski obisk na Irskem

V času od 16. do 24. junija 2001 smo se v okviru projekta Informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih (ISIO) udeležili študijskega obiska na Irskem. Obisk je bil namenjen strokovnim sodelavcem, ki v okviru projekta razvijajo model svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih v Sloveniji, in sicer na nacionalni ravni in na ravni posameznih lokalnih skupnosti. Potekal je v okviru programa Leonardo Da Vinci II – Mobility (2001) – Svetovanje v izobraževanju odraslih.

Obiska sta se v okviru projekta EBIS udeležila tudi predstavnika iz Romunije in Jugoslavije, kjer naj bi v prihodnje tudi razvijali svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih. Organizatorja študijskega obiska sta bila Nacionalni center za svetovanje v izobraževanju (National Centre for Guidance in Education - NCGE*) na Irskem in Andragoški center Slovenije.

Namen študijskega obiska je bil predvsem seznaniti se z organizacijo in vsebino svetovalne dejavnosti na Irskem, kjer se prav svetovanju v izobraževanju odraslih namenja posebna pozornost, tako na nacionalni ravni kot pri podpiranju in vzpodbujanju implementacije različnih oblik informiranja in svetovanja na ravni lokalnih skupnosti. Študijski obisk je bil za vse udeležence (sodelavce projekta ISIO) priložnost za seznanjanje s pristopi k svetovalni dejavnosti, za katere so se odločili na Irskem, in za primerjanje teh praks s temeljnimi vsebinskimi izhodišči ter konkretnimi izpeljavami, za katere smo se v okviru projekta ISIO odločili v Sloveniji.

Potek študijskega obiska lahko razdelimo v tri vsebinske dele:

1. Prvi dan je bil namenjen predstavitvam izobraževalnih sistemov sodelujočih držav (Irška, Romunija, Jugoslavija, Slovenija) in pristopov, ki jih različne države razvijajo na področju svetovanja v izobraževanju odraslih. Irski predstavniki so nas seznanili tudi s problematiko pismenosti in prijemi, ki so jih v zadnjih letih vzpodbudili in razvili na različnih ravneh izobraževalnega sistema, da bi izboljšali stanje pismenosti irskega prebivalstva.

* www.ncge.ie

2. V nadaljevanju se je celotna skupina razdelila na manjše podskupine (pet skupin s tremi udeleženci). Posamezne podskupine so preživele tri dni v organizacijah, ki izvajajo svetovalno dejavnost za odrasle. Dve skupini sta odpotovali v Ennis in Mullingar, tri skupine pa so bile gostje različnih organizacij v Dublinu.
3. Zadnji dan študijskega obiska je bil namenjen evalvaciji študijskega obiska in izmenjavi izkušenj ter spoznanj, do katerih so posamezne podskupine prišle med svojim bivanjem v različnih organizacijah. Evalvacijska razprava je bila še posebej dragocena z vidika primerjav, ki smo jih udeleženci lahko opravili, upoštevajoč prakso svetovalne dejavnosti v Sloveniji.

Študijski obisk je bil dragocena izkušnja za vse, ki se ukvarjamo z različnimi vidiki svetovanja v izobraževanju odraslih. Udeleženci obiska smo si bili ob koncu enotni, da nam je seznanitev s pristopi, ki jih na področju svetovalne dejavnosti uporabljajo na Irskem, potrdila predvsem pravilne usmeritve in razvojne korake, za katere smo se odločili in jih izpeljemo v Sloveniji. Prav Irška nam je namreč zaradi velikih sredstev, ki jih je vlada v zadnjem desetletju vložila v svetovalno dejavnost, in zaradi razvojne poti, ki so jo ob ustrezni podpori opravili na različnih ravneh izobraževalnega sistema, lahko zelo dobra primerjava. Tudi primerjava razvojnega projekta svetovalne dejavnosti v lokalnih skupnostih, ki ga je uspešno razvil NCGE z razvojnim projektom ISIO, ki ga razvijamo v ACS, je pokazala veliko skupnih točk in enakih razvojnih usmeritev.

Udeleženci smo v različnih razgovorih našli kar nekaj dejavnosti, za katere bi lahko rekli, da smo jih v Sloveniji načrtali in jih udeleženci morda uspešneje, kot je doslej to uspelo različnim lokalnim svetovalnim organizacijam na Irskem. Pokazalo se je predvsem, da smo doslej v Sloveniji morda več pozornosti namenili sistematičnemu postavljanju potrebnih baz podatkov za svetovalno dejavnost, predvsem kar zadeva računalniško vodenje baz podatkov (internetne povezave ipd.), kot je to storila Irška. Tudi primerjava opremljenosti izobraževalnih organizacij, ustreznosti prostorov za kakovostno svetovalno dejavnost ter za to potrebne tehnologije je pokazala, da smo tovrstno v Sloveniji morda celo bolj preskrbljeni, kot je bilo to možno videti na Irskem. Vsebinskih točk, v katerih se je pokazalo bogastvo tovrstnih mednarodnih izmenjav, je bilo veliko. Poleg tega, da smo se seznanjali z Irskimi primeri dobre prakse, smo na Irsko odnesli tudi marsikateri primer dobre prakse iz Slovenije in z njimi seznanili Irske gostitelje.

Sklepne misli

To, kar je za nadaljnji razvoj svetovalne dejavnosti v Sloveniji še posebej pomembno, ko opazujemo Irski pristop, je, da še naprej vztrajamo pri zagotavljanju pogojev, ki bodo na ravni lokalnih skupnosti omogočale individualiziran in poglobljen svetovalni pristop, ki ga na Irskem označujejo s terminom “**one to one approach**”. Gre za pristop, ki ga sicer ves čas zagovarjamo tudi v Sloveniji, njegova aplikacija pa je možna le ob **ustrezni finančni in strokovni podpori, ustreznih normativih** za svetovalno dejavnost ter razvitih **smernicah (kazalnikih) kakovosti** svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih.

Naslednje, kar smo imeli priložnost spoznavati na Irskem, pa je nekaj, kar bi lahko poimenovali “podiranje zidov svetovalne dejavnosti”. Gre predvsem za to, da so Irci veliko energije in strokovnih naporov vložili v to, da so svetovalno dejavnost približali ljudem - različnim ciljnim skupinam, predvsem najtežje dosegljivim. Približati svetovanje ljudem na Irskem pomeni predvsem to, da je svetovalec tisti, ki ne deluje več le izza pisalne mize, ampak tudi (ko gre za težko dosegljive ciljne skupine pa predvsem) **na terenu**. Hkrati uporablja pristope, ki so blizu preprostim ljudem, ki potrebujejo takšno svetovalno dejavnost, pa morda sami nikdar ne bodo pripravljene prestopiti vrat takšne ali drugačne organizacije, ki se ukvarja s svetovalno dejavnostjo. Svetovalec je torej tisti, ki mora del svoje dejavnosti opraviti izven pisarne – med ljudmi. V zadnjih letih posebno pozornost namenjajo svetovalnemu delu z ciljno skupino “izoliranih moških” in iskanju načinov, ki bi pripomogli k vključevanju moških iz ruralnih okolij v aktivno sodelovanje v družbeni skupnosti s pomočjo druženja in izobraževanja. Gre za pristope, ki jih je potrebno vzpodbujati in izgrajevati tudi v Sloveniji.

Z vidika reševanja problematike pismenosti, s katero smo intenzivno soočeni tudi v Sloveniji, bo koristno podrobneje in poglobljeno preštudirati različna gradiva in videomaterial, ki je namenjen različnim oblikam opismenjevanja. Še posebej to velja za televizijski in radijski program opismenjevanja, ki je na Irskem doživel velik uspeh. Enako velja tudi za reševanje problematike mladih osipnikov (youthreach program). V razgovorih smo našli kar precej povezav in podobnosti med našimi in Irskimi projekti, kar odpira veliko možnosti za nadaljnje mednarodno sodelovanje med državama ter izmenjavo primerov dobrih praks in izkušenj.

Tanja Možina, ACS

KOTIČEK JE VAŠ

DOBA

Središče za spodbujanje učenja praznuje že šesto obletnico delovanja

Pred leti, ko je bil pojem samostojno učenje v Sloveniji med ljudmi še skorajda neznan, v strokovnih krogih pa se je šele uveljavljal, smo začeli pionirske korake prakse učenja odraslih, ki daje možnost svobodnega odločanja pri izbiri vsebin, časa in hitrosti ter načina učenja v najširšem pomenu besede, in kljub temu poteka v izobraževalnih ustanovah. Koncept, ki smo ga na DOBI začeli uveljavljati v praksi pred šestimi leti in za njegovo uresničevanje zagotovili ustrezne pogoje, je danes resničnost in dober primer še ene možnosti učenja in izobraževanja odraslih v Sloveniji.

Kako smo začeli?

V Središču za spodbujanje učenja na Dobi poleg prostorskih pogojev, učnih pripomočkov, programov za samostojno učenje in drugih virov informiranja o učenju in izobraževanju, skrbimo tudi za vzdrževanje stikov z udeleženci, jih motiviramo za učenje ter pripravljamo dodatne aktivnosti znotraj zastavljenega koncepta.

Začeli smo s petimi učnimi mesti, dvema multimedijskima računalnikoma, avdio in video opremo ter vsega skupaj 22 različnimi programi za samostojno učenje, nekaj katalogi in drugimi informacijami o izobraževalnih oblikah. Zavedali smo se, da ljudje potrebujejo določeno mero vodenja pri učenju in svetovanja pri izboru ustreznih učnih programov glede na interese in predznanje. V začetku smo imeli Središče odprto 10 ur v tednu; obiskali pa so nas trije do štiri udeleženci. Zanimanje je vse bolj naraščalo in preživeli smo dolgo obdobje, ko so ljudje na vključitev v Središče čakali po šest do sedem mesecev. Čas odprtosti Središča smo kmalu podaljšali na **60 ur tedensko** (tudi v soboto). Danes v Središče zahaja **več kot sto ljudi mesečno**. Imamo **osem učnih mest**, štiri so opremljena z multimedijskimi računalniki in stalnim dostopom do interneta, ostala pa z drugo učno tehnologijo. **Mesečno** ljudje v našem Središču opravijo v **povprečju 800 učnih ur**.

Cilji, ki smo jih zastavili v konceptu Središča za spodbujanje učenja

Da bi zagotavljali kar najširšo možnost neformalnega pridobivanja informacij o učenju in izobraževanju, znanja na različnih področjih ter nekaterih spretnosti, zagotavljamo: dostop-

nost Središča vsem Mariborčanom in ljudem iz okolice, možnost samostojnega učenja v organizirani obliki, informiranje in svetovanje za učenje, pomoč pri uporabi programov za samostojno učenje, pomoč pri uporabi sodobne učne tehnologije, dostop do informacij o drugih možnostih izobraževanj in učenja odraslih, uporabo programov za samostojno učenje z avdio in video pripomočki, računalniki in CD-ROMi, skrb za vzdrževanje stalnih stikov z udeleženci in njihovo dobro počutje v Središču, nenehno uvajanje novosti znotraj zastavljenega koncepta.

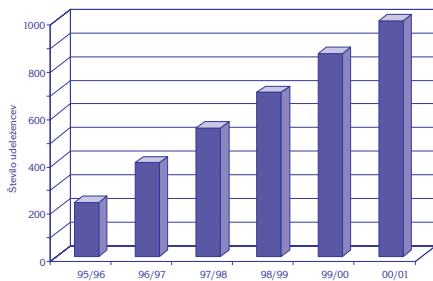
Poleg tega organiziramo in pripravljamo še: strukturirane uvodne razgovore za vse, ki se vključijo v dejavnost Središča, napotke in nasvete za učenje ob prvem srečanju in v pisni obliki, svetovalne pogovore o učenju nasploh ali o učenju posameznih področij, mesečna, polletna in letna obvestila in preglede naših uspehov (o številu udeležencev, opravljenih učnih urah ipd.) kot povratne informacije za udeležence o skupnih dosežkih, katalog programov za samostojno učenje, kjer je udeležencem na voljo podrobna predstavitev posameznih programov za samostojno učenje, skrajšan pregled programov za samostojno učenje v obliki letaka, ki ga sproti obnavljamo.

Informiranje in animacija

Ker gre za novejšo in še vedno manj uveljavljeno obliko pridobivanja znanja, pripravljamo tudi različne načine seznanjanja ljudi, kot so: različne objave in predstavitve v dnevnem časopisju, prispevke ob obletnicah in drugih dogodkih, predstavitve novim predavateljem DOBE in udeležencem drugih programov na DOBI ter posebne predstavitve za brezposelne, ki potrebujejo dodatne spodbude za nadaljnje učenje in izobraževanje. Tiskano zloženko z informacijami o dejavnosti Središča je mogoče dobiti tudi na policah Zavoda RS za zaposlovanje, OS Maribor.

Naši dosežki v šestih letih

Rast števila udeležencev je razmeroma enakomerna po posameznih letih, kar kaže graf 1.

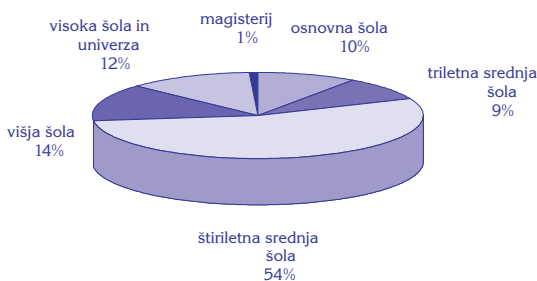

Graf1

Sklepamo lahko na veliko zanimanje za dejavnost, vendar bi s povečanim obsegom promocije potrebovali večje število učnih mest, ki pa jih z obstoječimi finančnimi sredstvi ne moremo zagotoviti. Ker se bomo držali osnovnega koncepta – možnost samostojnega učenja za vse Mariborčane in ljudi iz okolice ter skrb za dvig motivacije za učenje – bomo obdržali izhodiščno **možnost brezplačnega učenja**.

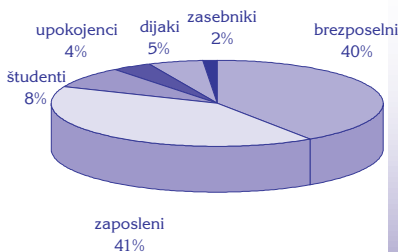
Spremljanje gibanj udeležencev Središča kaže, da je v mesecih, ko poteka tudi večina organiziranih in formalnih oblik izobraževanja, tudi v Središču več obiska, vendar pa v poletnih mesecih ni zaznati takega padca kot pri organiziranih oblikah. V dejavnost Središča je **mesečno vključenih od 90 in 130 ljudi**.

Naši udeleženci so ljudje vseh starosti in položajev. Graf 2 prikazuje **stopnjo izobrazbe udeležencev Središča na DOBI**:

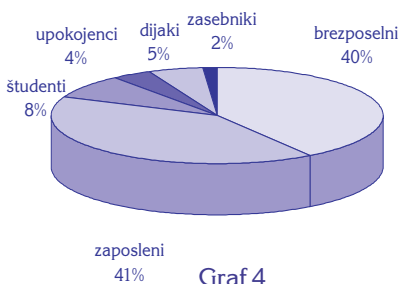
Graf 2

Graf 3 prikazuje **razmerja vključenih v dejavnost Središča po položaju**. Pri tem naj povemo, da povišana skrb za animacijo brezposelnih kaže odstotek vključenih, ki s pridom izkoriščajo možnost dostopa do interneta in iskanje informacij o prostih delovnih mestih.

Graf 3

Na začetku smo v Središču beležili veliko povpraševanja po usvajanju znanja jezikov, najpogosteje nemškega in angleškega. V primerjavi z ostalimi področji je zanje na voljo tudi največ ustreznih programov. Pri izbiri programov za samostojno učenje se ves čas trudimo, da bi ti res ustrezali načelom samostojnega učenja. V zadnjih letih opažamo **močan porast povpraševanja po znanju računalništva**. V grafu 4 je prikazano razmerje pridobivanja znanja po posameznih področjih. Pri računalništvu je zajeto znanje osnov uporabe Worda, Excela, interneta ter uporaba elektronske pošte. Učenje angleškega jezika v zadnjih dveh letih prednjači pred zanimanjem za nemški jezik, pred tem je bilo razmerje obratno. Beležimo tudi posamezne želje po učenju drugih področij, za katera pa žal še ni ustreznih materialov (npr. za področje gostinstva, prodaje, komunikacije itd.).

Graf 4

Dosedanja praksa Središča je pokazala, da ljudje **za enkratni obisk potrebujejo dve polni uri**. Dve tretjini ljudi Središče obišče enkrat tedensko za dve uri, nadaljnja četrtnina dvakrat tedensko po dve uri, ostali pa večkrat v tednu, tudi za več ur skupaj. V Središču tako **ljudje v enem mesecu opravijo več kot 800 učnih ur**.

Naši podatki kažejo, da vsi, ki Središče obiščejo več kot petkrat, ostanejo njegovi redni obiskovalci. Ljudje Središče obiskujejo z vmesnimi prekinitvami za mesec ali več, potem pa se zopet vrnejo po znanje. Naša rekorderka je gospa, ki v Središče zahaja brez prekinitve in ima zabeleženih 900 učnih ur. Ostali ji marljivo sledijo.

Namesto zaključka

Z dejavnostjo Središča za spodbujanje učenja na Dobi smo izobraževanju odraslih dodali novo dimenzijo, kjer ljudje samostojno usmerjajo lastno učno pot, način in čas učenja, pri pridobivanju znanja pa imajo lastne kriterije napredovanja. Znanja ne pridobivajo zaradi zunanje potrditve. To so pokazali tudi naši poskusi, ko smo jim ponudili možnost izpolnjevanja testov za preverjanje znanja, ki je niso izkoristili. Z anonimnim preverjanjem znanja jezika

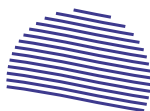
na internetu pa možnost pridobivanja povratne informacije o napredovanju v znanju tudi udeleženci Središča s pridom izkoriščajo. To ponovno kaže, da formalne oblike preverjanja in dokazovanja znanja odraslim predstavljajo dodaten stres, ki se mu raje izognejo.

O uspešnosti Središča zgovorno kažejo podatki. Za njimi se skrivajo zgodbe naših udeležencev, ki dejavnosti Središča dajejo pomen in smisel. Za primer vzemimo izkušnjo gospe, ki je v Središču z učenjem nemščine in italijanščine presegla svojo osebno krizo. Gospe v pokoju dolgoletno učenje v Središču vsako soboto pomeni nekajurno sprostitev; uči se nemščine in angleščine, tu pa tam povadi Word. Mlad fant, ki je brezposeln, obiskuje srednjo šolo za odrasle. V Središču je mesečni rekorder po številu opravljenih ur (kakih 35 jih opravi); uči se jezika, vadi uporabo Worda in Excela, brska za informacijami po internetu, piše seminarske naloge in sedaj že popolnoma samostojno pošilja elektronsko pošto svojim prijateljem.

V vseh teh letih smo se skupaj učili z našimi udeleženci. Tudi njim velja zahvala za sodelovanje, saj bi brez njihovega zaupanja ne prehodili vse te poti.

27. septembra 2001 - ob šesti obletnici Središča - nas čaka selitev v nove prostore, kjer bo dejavnost zaživela skupaj z Borzo znanja, knjižnico z revialnim tiskom, katalogi in knjižnimi viri ter dodatnim prostorom za projektno delo in pisanje seminarskih nalog. Ob tej priložnosti pripravljamo predstavitev CD-ROMa in praznovanje obletnice ter uradno otvoritev novih prostorov Središča. Űpihnili bomo šest svečk na torti in - zadovoljni s prehojeno potjo ter načrti za prihodnost - obrnili še en pomemben list na koledarju.

Emma Perme, DOBA Maribor

Ekonomska fakulteta v Ljubljani

Űsposabljanje mentorjev za študij na daljavo

Ekonomska fakulteta v Ljubljani že dobrih šest let izvaja program Visoke poslovne šole na daljavo. Kljub nekaterim začetnim težavam in pomanjkljivostim, ki so bile v veliki meri povezane tudi z nejasnimi predstavami o izobraževanju na daljavo pri nas, lahko ugotovimo, da se kakovost izvajanja študija iz leta v leto izboljšuje, kar potrjujejo tudi uspehi študentov. V nekaterih študijskih centrih rezultati namreč presegajo študijski uspeh rednih študentov v Ljubljani.

Uspešnost pri študiju na daljavo je seveda odvisna od vrste dejavnikov. Nekateri so izrazito subjektivne narave, predvsem ko gre za izkušnje in predstave, povezane z izobraževanjem, predhodno izobrazbo, življenjske in delovne izkušnje in podobno. Prav tako pomemben vpliv pa ima tudi organizacija izobraževanja na daljavo, predvsem kar zadeva kakovost študijskih gradiv ter stike z mentorji in predavatelji.

Bistvo študija na daljavo je v tem, da je **študij organiziran na način, ki študentu omogoča kar najbolj kakovosten samostojni študij**. Študijske snovi zato ne posreduje predavatelj na predavanjih, ampak je zajeta v študijskem gradivu. Študent je sicer vezan na organizacijo in razpored obveznosti, ki jih predpiše fakulteta, vendar mu **študijsko gradivo omogoča, da študira takrat in tam, kjer mu to najbolj odgovarja** glede na vse druge obveznosti, ki jih ima v svojem poklicnem in zasebnem življenju. Da pa študij ne poteka v popolni osami in brez živega stika s fakulteto, mu je **v oporo mentor oz. tutor**, na katerega se študent lahko obrne, ko naleti na težave ali potrebuje povratno informacijo.

V pripravi na izvajanje študija na daljavo je bila posebna pozornost namenjena prav študijskim gradivom (učbenikom, skriptam, računalniškim aplikacijam), ki naj študentom omogočijo kakovosten in samostojen študij. Žal se je že pri prvi in vseh nadaljnjih generacijah pokazalo, da večina študentov nima primerno razvitih učnih navad in tehnik za samostojni študij. Težišče se je zato v veliki meri preneslo na mentorje, od katerih so študenti pričakovali, da jim bodo predavali in razlagali snov. Predvsem v prvem letniku, ko se študenti prvič srečajo tako z visokošolskim študijem kot s študijem na daljavo - posebno obliko izobraževanja, je pritisk na mentorje izredno velik.

Večina mentorjev, ki so sodelovali in sodelujejo pri izvajanju študija na daljavo, je pri svojem delu pokazala izjemno zavzetost. Verjetno celo preveliko, saj so številni sprejeli vlogo, v katero so jih potisnili študenti, in na srečanjih s študenti preprosto predavali študijsko snov, ki je sicer že zajeta v učbenikih. Glavni razlog za to je bila neprimerna usposobljenost za delo s študenti na skupinskih srečanjih. Pokazalo se je, da mentorji sicer odlično obvladajo vsebine predmetov (Poslovna matematika, Statistika, Poslovne finance, Gospodarsko pravo ipd.), da pa jim manjka znanj in usposobljenosti za delo s študenti v skupini, predvsem kar zadeva dinamiko v skupini, reševanje konfliktnih situacij, svetovanje glede načina študija in podobno.

V študijskem letu 2000/2001 sta Referat za študij na daljavo in Pedagoški center Ekonomske fakultete v Ljubljani zastavila program dejavnosti, katerih namen je izboljšati sodelovanje fakultete z mentorji in nuditi mentorjem več podpore in pomoči pri delu s študenti. Uspešno so bile izvedene vse zastavljene dejavnosti, in sicer:

- **Priročnik VLOGA TUTORJA PRI ŠTUDIJI NA DALJAVO (avtorica mag. Nadja Dobnik)**

Namen priročnika je opisati značilnosti študija na daljavo in posebnosti študentov, ki so v to obliko študija vključeni, predstaviti vlogo in odgovornosti mentorja v odnosu do študentov ter obenem v odnosu do vsebin predmeta in do učitelja oz. nosilca predmeta. Nadalje so v priročniku predstavljene posamezne oblike dela, podanih pa je tudi nekaj konkretnih nasvetov in navodil za delo s študenti. Namen priročnika je tudi vzpodbuditi mentorje k medsebojnemu povezovanju, bodisi znotraj študijskih centrov bodisi v okviru posameznih predmetov. S tem namenom je v priročniku razložen tudi način komuniciranja preko spletne strani Tutorski forum.

Priročnik so mentorji prejeli pred izvedbo prvih junijskih tutorskih delavnic kot izhodišče in vzpodbudo za delo v delavnicah.

- **Spletna stran TUTORSKI FORUM (avtor dr. Jurij Jaklič)**

Spletna stran Tutorski forum (www.ef.uni-lj.si/admin/snd/forum) je nastala z namenom, da bi mentorji dobili možnost za medsebojno povezovanje in izmenjavo mnenj in izkušenj. Dejstvo je, da se mentorji, ki sodelujejo pri istem predmetu v različnih centrih (npr. pri predmetu Računovodstvo je v šestih študijskih centrih po Sloveniji 15 mentorjev), praviloma med seboj nikoli ne srečajo, imajo pa zelo podobne težave in zelo različne izkušnje. Preko spletne strani Tutorski forum so mentorji dobili možnost, da sami poiščejo stik z drugimi mentorji glede na lastne želje, potrebe in težave; lahko se vključijo v debate, ki že potekajo med posameznimi mentorji, ali iz diskusij med drugimi mentorji izvejo kaj koristnega in zanimivega.

Mnenje mentorjev, ki so sodelovali na junijskih delavnicah, je bilo zelo pozitivno. Večjo udeležbo na Forumu pa pričakujemo jeseni z novim študijskim letom.

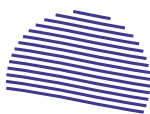
- **DELAVNICE ZA TUTORJE (izvajalki dr. Sabina Jelenc Krašovec in mag. Nadja Dobnik)**

Kot najpomembnejši del usposabljanja mentorjev smo zastavili vrsto delavnic, katerih namen je povezati izhodišča, ki so bila predstavljena v priročniku, s konkretnimi ponazoritvami in predlogi metod dela na skupinskih srečanjih. K sodelovanju smo zato povabili dr. Sabino Jelenc Krašovec z Oddelka za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete v Ljubljani, ki je ena vodilnih strokovnjakinj za metode aktivnega dela z odraslimi.

Od načrtovanih šestih delavnic so bile v juniju izvedene prve tri delavnice, in sicer v Novi Gorici, na Ptuju in v Ljubljani. Tri delavnice so načrtovane v oktobru 2001. Treh junijskih delavnic se je udeležilo približno 40 mentorjev iz vseh študijskih centrov. Precej je bilo takih, ki bodo kot mentorji z delom začeli šele v prihodnjem študijskem letu. Udeleženci so bili nad vsebino in izvedbo delavnic navdušeni, obenem pa so imeli tudi veliko kritičnih pripomb in predlogov. Delavnice, ki jim bomo izvedli oktobra, bodo omogočile še več povratnih informacij o vtisih, predlogih in težavah mentorjev in bodo izhodišče za pripravo nadaljnjih delavnic in za izboljšanje organizacije študija.

Opisane dejavnosti so bile izvedene kot del načrta za študijsko leto 2000-2001. Do zaključka koledarskega leta 2001 je v načrtu še nekaj dejavnosti, ki bodo prispevale k zvišanju kakovosti študija na daljavo, predvsem pomoč in svetovanje pri izboljšanju študijskih gradiv ter delavnice za avtorje gradiv in nosilce predmetov.

mag. Nadja Dobnik, Ekonomska fakulteta v Ljubljani

Predstavitev programa

Šola čustvene inteligence

Skoraj vsi hrepenimo po sreči in verjamemo, da bo ta prišla od zunaj. Zato zelo veliko energije porabimo za ustvarjanje takih zunanjih okoliščin, ki naj bi nam prinesle srečo. V čim krajšem času bi radi zaslužiti čimveč. Hočemo, da se drugi obnašajo v skladu z našimi željami in pričakovanji. Veliko smo pripravljene narediti za relativno kratkotrajne užitke. Taka življenjska naravnost spodbuja sebičnost, brezglavo hitenje in površnost, medsebojno primerjanje in zavist, tekmovalnost in nasilje, nenasitno potrošništvo in številne druge oblike odvisnosti. Kaj res verjamete, da je to prava pot do sreče?

Prave sreče in izpolnjenosti zunanje okoliščine same po sebi ne morejo prinesiti. Za srečo so odločilne notranje okoliščine, kot so samospregemanje, samozaupanje in samospoštovanje ter topli, skrbni, ljubeči in pravični odnosi v družini, službi in krogu prijateljev. Čeprav si takih odnosov vsi želimo, jih običajno ne znamo ustvariti, ker nas tega niso naučili ne doma ne v šolah, ki smo jih obiskovali.

Ključ do rešitve je pot samospoznavanja in razvoja čustvene inteligence. Čustveno inteligentni posamezniki so sposobni pravilnega doživljanja, razumevanja in izražanja svojih ču-

stev in potreb, v odnosu do sebe in drugih so razumevajoči in pravični. Taki posamezniki obstajajo, čeprav so maloštevilni, kar pomeni, da ta cilj ni nedosegljiv. Tako kot smo se naučili brati in seštevati, lahko postanemo tudi čustveno pismeni. Zato je čustveno opismenje eden od najbolj pomembnih in vznemirljivih projektov, ki nas čakajo v prihodnosti.

Šola čustvene inteligence je namenjena obvladovanju stresa, razvijanju čustvenih in socialnih spretnosti, povečanju samozavesti, izboljšanju komunikacije, medsebojnih odnosov in samopodobe. Usposablja vas za bolj sproščeno, ustvarjalno in odgovorno življenje.

Nova znanja in uporabne veščine boste v Šoli čustvene inteligence pridobivali skozi nazorna predavanja, ki so obogatena z življenjskimi primeri, ter s pomočjo praktičnih vaj in pogovorov. Odločite se lahko tudi za individualno svetovanje. Takšen način dela vam bo omogočal učinkovit in kakovosten osebni razvoj, saj spodbuja sistematično in kontinuirano delo na sebi. Program traja štiri semestre, vsak od njih pa obsega 15 srečanj po tri pedagoške ure. Šola čustvene inteligence poteka v vseh krajih Slovenije, kjer se zbere vsaj 15 udeležencev. Srečanja običajno potekajo enkrat tedensko, kar vam omogoča postopno in temeljito osvajanje novega znanja in veščin.

Vsebina 1. semestra:

- Globinska sprostitiv- metoda telesne in duševne sprostitve
- Čustva in zdravje - vaje za razgibavanje in sprostitiv
- Komunikacija - srce odnosa
- Vrste in nivoji komuniciranja
- Razmejevanje odgovornosti v komunikaciji in odnosih
- Pomen in cilj dialoga
- Kako pozorno prisluhniti ter ustrezno in neogrožajoče sporočati
- Čustveno manipuliranje
- Empatija - vzgoja srca

Vsebina 2. semestra:

- Globinska meditacija – izvir miru, ljubezni in moči
- Kdo sem in kam grem
- Zemljevid usode - kako smo si ga ustvarili
- Ali je usoda v naših rokah
- Moč svobodne volje
- Odločanje – današnja svoboda, prihodnja usoda
- Prebujanje inteligence srca
- Smisel življenja - kaj me izpolnjuje

Vsebina 3. semestra:

- Ljubezen je v meni
- Vzgoja zaupanja v lastni jaz
- Pomen potreb in želja
- Vedenjski vzorci - kako nastanejo in kaj sporočajo
- Moja samopodoba - moja resničnost
- Razvijanje samozaupanja in samospoštovanja

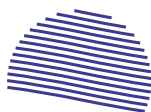
Vsebina 4. semestra:

- Prebujanje notranje modrosti
- Čustva - kaj nam sporočajo in kako z njimi ravnati
- Odpuščanje - pot v svobodo
- Medsebojni odnosi - kako jih izboljšati
- Dinamika odnosov in reševanje konfliktov
- Partnerstvo - izziv in priložnost

Šola čustvene inteligence je avtorsko delo sodelavcev CDK - Zavoda za izobraževanje in vzgojo iz Ljubljane. Program so razvili na podlagi preučevanja sodobnih dognanj s področja psihologije, andragogike in psihosomatike. Zlasti pa so izhajali iz lastnih spoznanj in dvanajstletnih izkušenj pri praktičnem poučevanju na številnih tečajih in delavnicah po vsej Sloveniji.

Več informacij lahko dobite na spletni strani www.cdk.si/sos.

Boštjan Trtnik

Predstavitev delovanja

Študijski krožek Svibno

V mesecu marcu leta 2000 je Jože Prah, gozdarski tehnik, povabil krajane Svibnega in člane Društva podeželske mladine Laško-Radeče k sodelovanju v študijskem krožku. Odzvalo se nas je dvanajst, v letu 2001 štirinajst.

Študijski krožek je dobil ime Svibno po razloženem hribovskem naselju, razpršenim nad dolino potoka Sopote, ki leži na prevalu med Grajskim hribom (643m) in Legnanskim vrhom (715m) blizu Radeče pri Zidanem Mostu.

Sestavljamo ga člani različnih poklicev, interesov, sposobnosti in starosti. Kljub temu da je starostna razlika med najstarejšim članom in najmlajšo članico kar 46 let, zlahka najdemo skupen jezik. V prijetnih druženjih – srečujemo smo se en- do dvakrat mesečno – se spoznavamo, spodbujamo in bogatimo. Že na prvih srečanjih smo si zadali cilj, da bomo oblikovali in izdali prospekt o Svibnem in s tem nekako spodbudili praznovanje 600-letnice prve omembe trga Svibno, ki poteka v letošnjem letu.

Naša druženja so vse prej kot monotona oblika srečevanja. Tako smo se, npr., v prijetnem nedeljskem popoldnevu, aprila 2000, podali na pohod preko Tičnice na Magolnik, kjer smo opazovali številne rastlinske in drevesne vrste ter si ogledali zanimivosti, kot so: prostor, kjer je nekoč stala “fabrika ledra”, kočnik, širokolistno lobodiko, spremljali križe do žegnanskega studenca, Jeračevo smreko, Ajdov grob itd. Ob tem se je porodila ideja, da bi lahko izdelali zelo zanimivo turistično-zgodovinsko-gozdno učno pot po Svibnem. Primer takšne poti smo si konec aprila 2000 ogledali v Radljah ob Dravi, kjer so nas Korošci gostoljubno sprejeli. Po tem obisku smo dobili novega navdiha. Svojo prvotno idejo o učni poti smo nadgradili še z mislijo o izdaji ustreznega vodnika. Nismo se ustrašili ogromnega projekta. Zaradi velikih finančnih ovir smo se enostavno najprej lotili priprave prospekta.

“Ostrovhrarji še živijo” je naslov knjige, ki jo o Svibnem pripravlja Jože Potrpin. Ob pripovedovanju, kako knjiga nastaja, smo izvedeli, da je zgodovina Svibnega izredno zanimiva.

Po uspešnem izidu in predstavitvi prospekta o Svibnem, ki smo ga označili z motom Neokrnjeno podeželje srečnih ljudi, smo se člani krožka nagradili z ekskurzijo v Belo Krajino. Spoznali smo, da zmoremo še več – izpeljati izdajo vodnika, v katerem bomo opisali kar tri variante turistične-zgodovinske-gozdne učne poti po Svibnem. Organizirali smo skupni pohod z domačini in člani Društva podeželske mladine Laško-Radeče. Iz Svibnega smo se napotili do Studenc, nadaljevali pot v Veterni Vrh, se ustavili v Raspergu in zaključili na Magolniku. Opazovali smo številne značilnosti in znamenitosti, ki so vredne omembe v našem vodniku. V sredini junija smo se zbrali pri pripravi gradiva in vsega potrebnega za izdajo našega vodnika. Z vsemi močmi si prizadevamo za izpeljavo tega našega skupnega projekta, zato smo se tako ali drugače srečevali tudi med poletjem. Srčno upamo, da bodo naši sponzorji (Zavod za gozdove, Območna enota Brežice, Andragoški center Slovenije, Občina Radeče, Krajevna skupnost Svibno, Aktiv kmečkih žena Svibno, g. Friderik Žonta, Društvo podeželske mladine Laško-Radeče idr.) velikodušni in “odpiramo vrata” tudi ostalim dobrotnikom.

Ob nenehnem delu za naš glavni projekt so tekle še druge aktivnosti:

- Kar mimogrede – na pohodih in ekskurzijah – smo spoznavali značilnosti kvalitetne fotografije.
- Skupno si prizadevamo za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, zato smo sodelovali pri delovnih akcijah za obnovo Cumarjevega mlina na vodi v Studencah.
- V našo sredo smo povabili strokovnjaka, geologa mag. Igorja Rižnarja, ki je postopno izpeljal tridnevni seminar o geologiji naših tal.
- Gostili smo tudi mag. Nevenko Bogataj iz Andragoškega centra Slovenije, ki se je udeležila našega delovnega srečanja. Izrazila je iskreno navdušenje nad našim delom in nas spodbudila za nadaljnje delo.
- Malo za razvedrilo, malo pa za dopolnitev našega dela smo se v soboto, takoj po prvomajskih praznikih, pridružili prijateljskemu pikniku na Lovrencu blizu Lisce; naslednji dan pa smo se odpravili na množični pohod sosednjih krajevnih skupnosti Svibna in Dole pri Litiji. Naš cilj je bil slap Bena Voda pod Javorjem.
- Radovedno smo raziskovali tudi podzemlje in delo v rudniku Senovo.

Vse naše delo vodi in podpira odlični mentor Jože Prah, ki je ves čas našega delovanja in druženja preprosto del nas. V študijskem krožku sodeluje in prijateljuje s svojo velikodušno požrtvovalnostjo, potrpežljivostjo, iznajdljivostjo, vestnostjo in prizadevnostjo. Nenehno je pripravljen za pogovor, svoje številne obveznosti zna prilagoditi našemu delu. Kljub temu da ga doma čaka mlada družina, žrtvuje številne večere, nedelje in praznike, da se nam pridruži. Kot mentor zna vedno prisluhniti našim idejam, zamislim, željam. Tudi sam si zada vrsto obveznosti in tako z nami vsemi enakovredno in z velikim veseljem prispeva svoj delež na poti k zelenemu cilju. Med nami učinkovito uveljavlja temeljni značilnosti študijskega krožka – prostovoljnost in demokratičnost, in ju podkrepi s sproščenostjo. S svojim delom in vzgledom povečuje motivacijo za izobraževanje članov Študijskega krožka Svibno. Brez tako vsestransko usmerjenega človeka, kot je naš mentor Jože Prah, bi krožek, ki ga oblikujemo preprosti podeželski ljudje, ne dosegel tako presenetljivih rezultatov.

Vodnik po turistično-zgodovinsko-gozdnih poteh Svibno bo zagledal luč sveta v oktobru. Ob zaključku Tedna vseživljenjskega učenja 2001 bomo izvedli predstavitev našega enoletnega truda v Študijskem krožku Svibno. Vabljeni torej v nedeljo, 21. oktobra 2001, ob 14. uri v Svibno.

Tatjana Potrpin

PONUJAMO/PONUJAJO VAM

Andragoški center Slovenije

Vabilo na delavnico

Tudi letos je, kot ste verjetno že opazili, priloga septembrskih Novičk **izobraževalna ponudba Andragoškega centra Slovenije za leto 2001/2002**. Z njo vas želimo seznaniti o naših izobraževalnih programih in vas animirati, da se na tistih, ki so za vas zanimivi, čim večkrat srečamo.

Celotno ponudbo naše izobraževalne dejavnosti najdete tudi **na spletnih straneh Andragoškega centra Slovenije** na naslovu www.acs/izobrazevanje. Ko vas bo kakšen zamikal, kliknite na prijavnico in nam jo izpolnjeno in podpisano pošljite na naš naslov, Šmartinska 134a, Ljubljana ali po faksu na 01 5245 881.

Iz te ponudbe vas že lahko povabimo na prvo delavnico: **Učna komunikacija v skupinah odraslih udeležencev** (vabilo in prijavnica sta priloženi).

Program je vključen v **Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju 2001/2002** in prinaša 1 točko.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

NOVI UČNI PRIPOMOČKI

DOBA

CD-ROM za samostojno učenje Worda 2000

Na Dobi bomo šesto obletnico Središča za spodbujanje učenja zaokrožili z izdajo CD-ROMa za samostojno učenje Worda 2000. CD-ROM je namenjen vsem, ki se želijo sami naučiti osnov o oblikovanju besedil, tabel in dokumentov. Uporabnik CD-ROMa bo moral za uspešno učenje že imeti osnovno predznanje o osebnih računalnikih, delu z miško in okoljem Windows.

Vsebine CD-ROMa so:

- Wordovo okno in njegove lastnosti,
- dodajanje in odstranjevanje orodnih vrstic,
- meniji in ukazi,
- vnašanje in popravljanje besedila,
- označevanje besedila z miško in tipkovnico,
- shranjevanje in odpiranje dokumentov,
- izbira pisave, sloga in podčrtavanja,
- določanje barve, velikosti črk in učinkov,
- poravnavanje odstavkov,
- zamikanje odstavkov,
- določanje razmika vrstic,
- obrobe in senčenje,
- označevanje in oštevilčevanje,
- glava in noga dokumenta,
- vstavljanje simbolov in slik,
- odlagališče in ukazi Izreži, Kopiraj ter Prilepi,
- vstavljanje tabele,
- spajanje celic,
- določanje višine vrstic in širine stolpcev,
- vstavljanje stolpcev in vrstic,
- obrobe in senčenje tabele,
- razvrščanje podatkov,

- priprava strani,
- predogled tiskanja,
- tiskanje.

Prednosti CD-ROMa:

- učili se boste sami, brez stresa,
- učenje boste prilagajali svojemu času in ritmu,
- s pomočjo primerov boste lažje razumeli delovanje ukazov,
- z vajami boste preizkušali in utrjevali znanje,
- imeli boste možnost neomejenega ponavljanja,
- usvojili boste osnove Worda brez tečaja.

CD-ROM za samostojno učenje uporabe računalniškega programa je prvi te vrste v Sloveniji. Njegov razvoj in izdajo sta poleg Dobe omogočili še Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport ter Ministrstvo za informacijsko družbo. Škoda je, da Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport v letu 2001 ukinja sofinanciranje razvojnih projektov, tako da je kljub dobrim načrtom Dobe nadaljnji razvoj CD-ROMov vprašljiv.

CD-ROM za samostojno učenje Worda bo dobrodošlo učno gradivo v Središčih za spodbujanje učenja, šolah in podjetjih.

S takšnimi razvojnimi projekti Doba dokazuje, da se zaveda realnosti informacijske družbe in potrjuje svoj sloves "full" dobre šole.

Radovan Krajnc, Doba Maribor

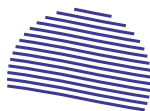
OBVESTILA

5. andragoški kolokvij

Izobraževanje odraslih in spreminjajoča se narava dela

Andragoški center Slovenije bo v Tednu vseživljenjskega učenja 2001 organiziral andragoški kolokvij na temo **Izobraževanje odraslih in spreminjajoča se narava dela**. Andragoški kolokvij bo potekal **16. oktobra 2001**, z začetkom ob **10. uri**, v **seminarski sobi Andragoškega centra Slovenije** (2. nadstropje), Šmartinska 134 a, v Ljubljani, in ne v prostorih Gospodarske zbornice Slovenije, kot smo vas prvotno obvestili.

Vabljeni!

Andragoški center Slovenije

Petkova izobraževalna srečanja

Tako kot vsako leto na začetku izobraževalnega obdobja Vas tudi letos prijazno vabimo, da aktivno sodelujete na naših rednih petkovih srečanjih, ki so enkrat mesečno namenjena in "oddana" Vam.

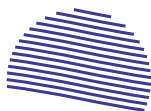
Andragoški center Slovenije že od ustanovitve naprej ohranja srečanja ob petkih z namenom, da predstavite širši javnosti svoje izobraževalne in druge programe, dosežke in zanimivosti in da tako vsaj nekaj našega časa vsi skupaj namenimo tudi izmenjavi mnenj in izkušenj, ki jih imamo na različnih področjih izobraževanja odraslih, kjer delujemo.

V letošnjem letu smo kot novost začeli uvajati predstavitve magistrskih in doktorskih disertacij na področju izobraževanja odraslih. S tem bi radi nadaljevali, zato ste vljudno vabljeni. Do sedaj sta bili predstavljeni disertaciji dr. Sabine Jelenc Krašovec iz Filozofske fakultete in dr. Slavice Černoša, vodje oddelka za stalno strokovno spopolnjevanje pri Zavodu za šolstvo.

Srečanja predvidoma potekajo med 9. in 11. uro.

Veseli bomo, če se nam boste oglasili. Za dogovore in vse dodatne informacije pokličite Zdenko Birman Forjanič, tel. 01 5842 571.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

Vabilo na izobraževalno-sejemesko prireditvev

Festival za tretje življenjsko obdobje

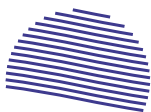
Zveza društev upokojencev Slovenije in Infos organizirata Festival za tretje življenjsko obdobje, izobraževalno-sejemesko prireditvev, ki bo predstavila možnosti in priložnosti kakovostnejšega in aktivnejšega življenja ljudi v tretjem življenjskem obdobju in ljudi, ki v to obdobje pravkar prihajajo.

Prireditve festivala bodo potekale **1. in 2. oktobra v Cankarjevem domu**. Po slovesnem odprtju se bodo vrstila omizja in predavanja na naslednje teme:

- Kako ustvariti boljše življenje starejših?
- Sožitje in soodvisnost generacij
- Prostovoljno delo starejših in za starejše
- Izzivi informacijske družbe za starejše
- Starejši in turizem
- Z gibanjem in vadbo do zdravega in polnega življenja v zrelih letih
- Izobraževanje v tretjem življenjskem obdobju kot možnost razvoja starejših?
- Medij in novinarstvo
- Sta starost in mobilnost v nasprotju ali sožitju?
- Splošne in posebne potrebe v starosti
- Prehrana primerna za vse, ki želijo zdravo živeti
- Možnosti uvedbe zavarovanja za dolgotrajno nego v Sloveniji,

hkrati pa bodo na razstavnem prostoru predstavitve različnih dejavnosti.

Podrobnejše informacije bo mogoče dobiti tudi v zloženki, ki je izšla v teh dneh.

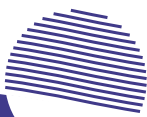

Predavanja v oktobru

Šola čustvene inteligence

V mesecu oktobru bo Šola čustvene inteligence v Ljubljani, v Novem mestu, na Gorenjskem, Štajerskem, Obali in v Novi Gorici organizirala brezplačna predavanja o čustveni inteligenci, medsebojnih odnosih in komunikaciji.

Informacije o predavanjih lahko dobite po telefonu: 01 4339 303.

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

Bralcem Novičk sporočamo, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek od 14. do 16. ure. Vabljeni!

Creating the learning organization. Vol. 1, Twenty-two case studies from the real world of training / Karen E. Watkins, Victoria J. Marsick, editors. Alexandria : American Society for training and development (ASTD), 1996. 288 str. (In action)

Cropley, A.J.: Lifelong education : a psychological analysis. Oxford etc. : Pergamon, 1977. 196 str.

Designing training programs : eighteen case studies from the real world of training / Donald J. Ford, editor. Alexandria : American Society for training and development (ASTD), 1996. 340 str. (In action)

Finger, Matthias; Asun, Jose Manuel: Adult education at the crossroads : learning our way out. London : Zed Books ; Leicester : NIACE, 2001. 207 str. (Global perspectives on adult education and training)

George, Judith; Cowan, John: A handbook of techniques for formative evaluation : mapping the student's learning experience. London ; Sterling : Kogan Page, 1999. 136 str.

Istenič Starčič, Andreja: Evalvacija programa Usposabljanje za življenjsko uspešnost : poročilo za leto 2000 / odgovorna nosilka evalvacijskega poročila Vilma Malečkar; avtorica poročila Andreja Istenič Starčič. Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 2001. 45 str.

Knowles, Malcolm S.: Designs for adult learning : practical resources, exercises, and course outlines from the father of adult learning. Alexandria : American Society for training and development (ASTD), 1995. 104 str.

Korka, Mihai: Strategy and action in the education reform in Romania. Bucuresti : Editura Paideia, 2000. 90 str.

Nyatanga, Lovemore; Forman, Dawn; Fox, Jane: Good practice in the accreditation of prior learning. London : Cassell, 1998. 144 str.

Opisi poklicev : zbornik II / [uredili Zlata Šlibar, Marjana Krušič, Marko Zupančič]. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, 2001. 1 zv. (loč. pag.)

Perspektive i tendencije obrazovanja odraslih u Europi : izbor tekstova / priredili Uwe Gartenschlaeger, Heribert Hinzen. Zagreb : Hrvatska zajednica pučkih otvorenih učilišta, 2000. 196 str.

Sternberg, Robert J.: Thinking styles. Cambridge [etc.] : Cambridge University Press, 1999, cop. 1997. XI, 180 str.

Strokovni posvet Ponudimo odraslim kakovostno srednjo šolo : Portorož, 6. in 7. marca 2001. Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 2001. 27, 89 str.

Tobin, Daniel R.: All learning is self-directed : how organizations can support and encourage independent learning. Alexandria : American Society for training and development (ASTD), 2000. 196 str.

Wächter, Bernd: Handbook of European associations in higher education : a practical guide to academic networks in Europe and beyond. Bonn : Lemmens, 2000. 183 str.

Evalvacija srednješolskega formalnega izobraževanja brezposelnih - Program 5000 : fazno poročilo / vodja projekta Olga Drofenik; raziskovalni sodelavci: Olga Drofenik, Vera Jakara, Sonja Klemenčič, Livija Knaflič, Jasmina Mirčeva, Ester Možina, Tanja Možina, Zvonka Pangerc Pahernik, Marko Radovan, Metka Svetina, Tanja Vilič Klenovšek, Darka Kosec. Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 2001. Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 2001. 451 str.

Faulstich, Peter; Zeuner Christine: Erwachsenenbildung : eine handlungsorientierte Einführung. Weinheim ; München : Juventa, 1999. 264 str. (Basistexte Erziehungswissenschaft)

Handbook of adult and continuing education / Arthur L. Wilson, Elisabeth R. Hayes, editors. San Francisco : Jossey-Bass, 2000. 735 str.

Peter Monetti, ACS

Programoteka

javnoveljavni izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

- * oblikovani izključno za odrasle
- * na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

Pripravljamo

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

15. - 21.10.2001

Na vprašanja odgovarjamo v TVU-Razpravljalnici na spletni strani

www.acs.si/tvu/razprava

Evropsko leto jezikov 2001

IZVAJALCI IN PROGRAMI 2001/2002

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI

Pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji
Na voljo: • Knjižnica Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska 134a, Ljubljana
• Na spletni strani: www.acs.si/pregled

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

www.acs.si/izobrazevanje

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih
za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2001/2002:

- programi temeljnega andragoškega usposabljanja
- programi za razvojne projekte ACS
- specializirani izobraževalni programi
- strokovna, informativna in izobraževalna srečanja

na spletni strani www.acs.si
* za tiste, ki se želite izobraževati
* in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

